

Managementsamenvatting OER Omgevingsvisie Fryslân

Antea Group

Understanding today.
Improving tomorrow.

projectnummer 0494828.100

3 februari 2026

Managementsamenvatting OER Omgevingsvisie Fryslân

projectnummer 0494828.100

3 februari 2026

Opdrachtgever

Provincie Fryslân
T.a.v. dhr. G. Venema
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

datum

3 februari 2026

beschrijving

vrijgave

Tim Artz

Inhoudsopgave

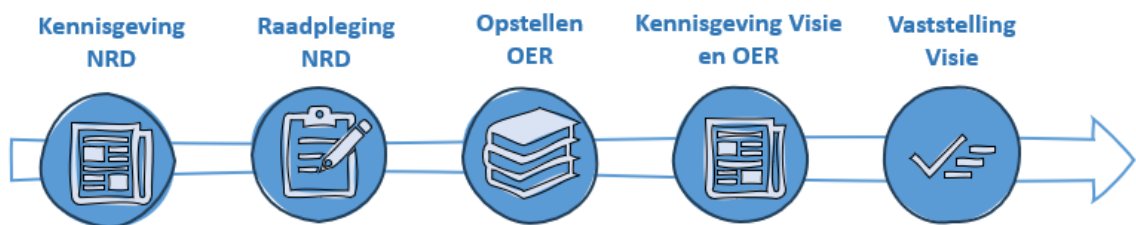
1.	Naar een nieuwe Omgevingsvisie voor Fryslân	4
2.	Notitie Reikwijdte en Detailniveau	4
3.	Leefomgevingsfoto	5
4.	Contourenschets	7
5.	Alternatievenonderzoek	7
6.	Voorkeursalternatief	9
7.	Passende beoordeling	12
8.	Doorkijk naar het vervolg	13
8.1	Doorwerking in programma's en regels Omgevingsverordening en herijking	13
8.2	Onzekerheden, monitoring en evaluatie	14

1. Naar een nieuwe Omgevingsvisie voor Fryslân

De provincie Fryslân actualiseert de provinciale Omgevingsvisie (POVI). Vertrekpunt is de huidige Omgevingsvisie “De Romte Diele”. Ten opzichte van de huidige visie ziet de provincie een aantal nieuwe opgaven op zich afkomen die vragen om een herziening. Het betreft onder meer opgaven op het gebied van energie, landbouw, natuur, klimaat en (drink)water. De provincie is voornemens om de geleerde lessen uit de evaluatie van “De Romte Diele” mee te nemen bij de actualisatie. De kritiek op de vorige visie ging met name over het gebrek aan concrete keuzes en de sectorale benadering van de opgaven.

Omdat de nieuwe omgevingsvisie kaderstellend is voor het toekomstige omgevingsbeleid, uit te werken in programma’s en Omgevingsverordening, en negatieve milieugevolgen op voorhand niet uit te sluiten zijn is de visie mer-plichtig¹. In een MER worden de milieueffecten van ruimtelijke voornemens onderzocht en worden alternatieven tegen elkaar afgewogen om te komen tot een onderbouwd Voorkeursalternatief (VKA). Fryslân kiest ervoor om naast milieueffecten ook effecten op brede welvaart te onderzoeken, daarom wordt in dit geval gesproken over een OER (OmgevingsEffectRapport) in plaats van een MER.

Een mer-procedure is vormvrij maar kent wel een aantal verplichte stappen. In onderstaand figuur zijn de stappen die voor de mer-procedure van dit OER zijn doorlopen schematisch weergegeven.

Figuur 1 – schematische weergave OER-proces

2. Notitie Reikwijdte en Detailniveau

In de NRD (Notitie Reikwijdte en Detailniveau) wordt beschreven wat er onderzocht wordt in het kader van het OER en op welk detailniveau dit onderzoek plaatsvindt.

In de NRD is een beoordelingskader met daarin alle te onderzoeken aspecten opgenomen; het betreft aspecten bij milieuthema’s (natuur / biodiversiteit, lucht, geluid, bodem, water, etc.) en bij brede welvaart-thema’s (wonen, werken, veiligheid, welzijn, sociale samenhang etc.). Voor al deze aspecten is bepaald welke indicatoren worden onderzocht en op welke manier. In de NRD is beschreven dat het onderzoek voor alle aspecten uit het beoordelingskader kwalitatief (op basis van deskundigenoordeel) en op hoofdlijnen plaatsvindt. Dit is in lijn met het abstractieniveau van de Omgevingsvisie.

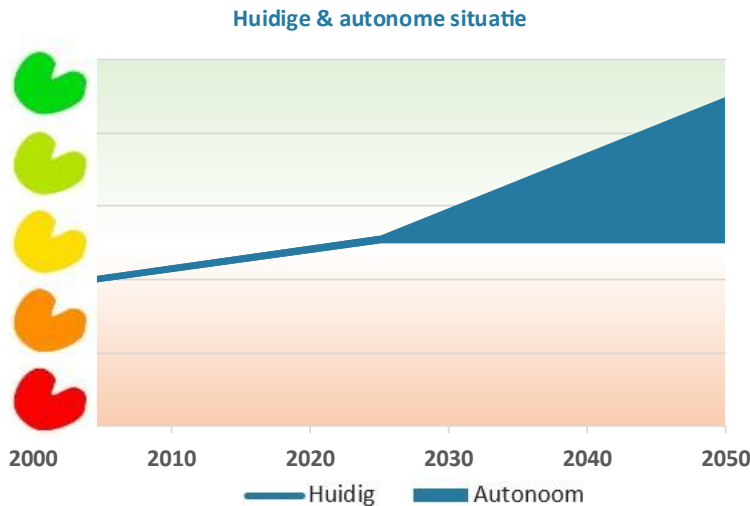
Ook bevat de NRD een aanzet voor de te onderzoeken alternatieven. De mer-systematiek vraagt om een verkenning van de “hoeken van het speelveld”; op deze manier wordt geborgd dat er goed afgewogen ruimtelijke plannen worden opgesteld. In dit geval zijn vier toekomstperspectieven voor Fryslân beschreven die gebaseerd zijn op de toekomstscenario’s voor Nederland die door het PBL zijn opgesteld in de Ruimtelijke Verkenning 2023. De toekomstperspectieven zijn niet an sich beoordeeld maar hebben gediend als inspiratiebron voor het formuleren van alternatieven per keuzepunt verderop in het proces van de Omgevingsvisie.

De NRD is ter inzage gelegd en er is advies gevraagd aan de Commissie mer. De reacties hierop zijn behandeld in een Nota van Antwoord en verwerkt in het verdere OER-proces.

¹ Het is gebruikelijk om de begrippen milieueffectrapportage af te korten tot mer (de formele procedure) en MER (het rapport). Gelet op de verbrede reikwijdte wordt echter gesproken van een omgevingseffectrapportage. De daarvoor gehanteerde afkortingen zijn OER (het omgevingseffectrapport) en OER-traject (het proces van totstandkoming van het OER). In deze notitie wordt uitsluitend over mer gesproken als verwezen wordt naar de wettelijke context. In alle andere gevallen wordt gesproken over “OER” en “OER-traject”.

3. Leefomgevingsfoto

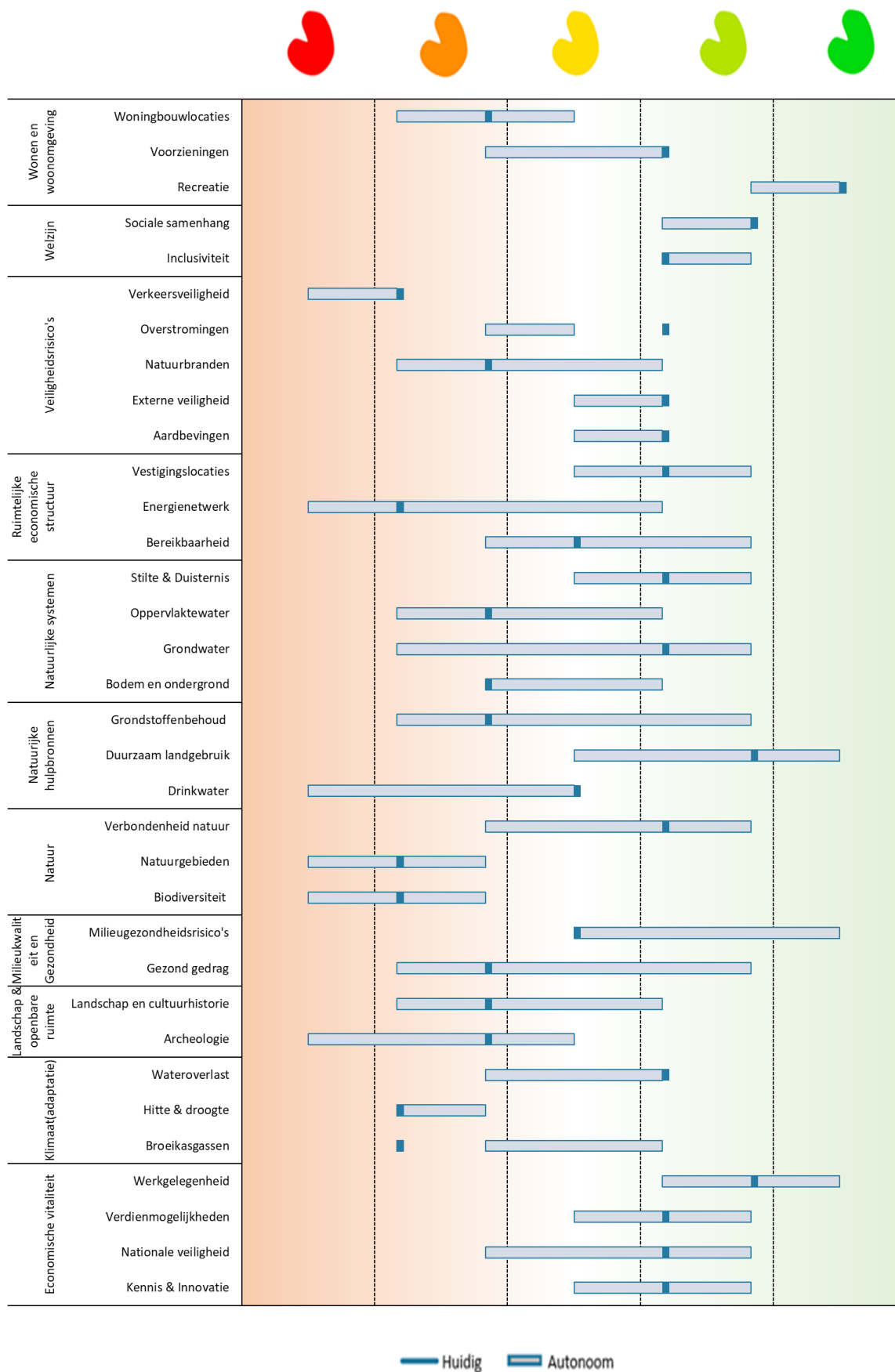
Als referentiesituatie voor de effectbeoordelingen is de Leefomgevingsfoto (LOF) opgesteld. In de LOF is voor alle aspecten uit het beoordelingskader bepaald wat het doel of de ambitie is. Daarnaast is bepaald hoe groot de kans is dat die doelstellingen en ambities worden behaald in de huidige situatie, de trend van 2000 tot nu én de verwachte trend (inclusief onzekerheidsmarge) met betrekking tot de kans op doelbereik bij gelijkblijvend beleid. Van alle aspecten is een grafiek opgesteld waarin de hierboven beschreven onderzoeksthema's zijn weergegeven. Een voorbeeld van zo'n grafiek is te zien in figuur 2:

Figuur 2 – voorbeeld trendgrafiek Leefomgevingsfoto

Op de verticale as is de kans op doelbereik weergegeven. Rood staat voor zeer laag en groen voor zeer hoog. In dit willekeurige geval betekent het dat de kans op doelbereik van 2000 tot nu een positieve trend laat zien. De kans op doelbereik op dit moment is matig (gele kleur) maar de verwachte trend is dat de kans tot aan 2050 groter wordt. De toenemende bandbreedte geeft de onzekerheidsmarge weer; het bepalen van de kans op doelbereik is sterk afhankelijk van het al dan niet nemen van maatregelen die in programma's en/of Omgevingsverordening moeten landen.

Alle trendgrafieken zijn samengevat in één figuur (zie figuur 3) voor alle aspecten van het beoordelingskader. Deze figuur is weergegeven op de volgende pagina. Hiermee wordt inzichtelijk voor welke aspecten de kans op doelbereik onder druk staat. Dit betreft met name de aspecten *natuurgebieden*, *energienetwerk*, *biodiversiteit*, *hitte & droogte* en *verkeersveiligheid*. In mindere mate gaat het over de aspecten *woningbouwlocaties*, *natuurbranden*, *drinkwater*, *oppervlaktewater*, *bodem & ondergrond*, *grondstoffenbehoud*, *broeikasgassen*, *gezond gedrag*, *landschap & cultuurhistorie* en *archeologie*.

Figuur 3 – Samengevatte weergave effectbeoordeling Leefomgevingsfoto

4. Contourenschets

In het proces van de Omgevingsvisie heeft de provincie ervoor gekozen om tussentijds al een Contourenschets op te stellen met als doel om op hoofdlijnen de richting voor de uiteindelijke omgevingsvisie te bepalen. De contourenschets is opgesteld naar aanleiding van de actuele opgaven, aangevuld met inzichten uit de LOF.

De Contourenschets bevat een aantal keuzepunten, onderverdeeld in vier bewegingen. De keuzepunten zijn bij wijze van effectbeoordeling getoetst aan de LOF; hieruit ontstaat een beeld van het effect op doelbereik op de aspecten uit het beoordelingskader als gevolg van de voorgenomen keuzes in de Contourenschets. Deze beoordeling is als input gebruikt om het uiteindelijke VKA aan te scherpen.

5. Alternatievenonderzoek

Voor alle keuzepunten uit de Contourenschets zijn alternatieven geformuleerd. De inspiratiebron voor deze alternatieven per keuzepunt is de beschrijving van de vier toekomstperspectieven voor Fryslân. De alternatieven zijn:

1. Agrarisch Fryslân – Behoud en versterking van landbouw als centraal thema;
2. Fryslân Coöperatief – Nadruk op sociale samenhang en kracht van de “Mienskip”;
3. Natuurlijk, Groen Fryslân – Natuurlijk systeem als uitgangspunt voor ontwikkelingen;
4. Innovatief verbonden Fryslân – Inzet op innovatie en verstedelijking.

Voor een uitgebreide beschrijving van de alternatieven en de uitwerking met betrekking tot de effectbeoordeling wordt verwezen naar hoofdstuk 6 van het OER. In deze managementsamenvatting wordt volstaan met een beschouwing op de totale alternatievenbeoordeling.

De per keuzepunt geformuleerde alternatieven zijn beoordeeld op effect ten opzichte van de referentiesituatie. Daarbij zijn alle aspecten uit het beoordelingskader getoetst. Er is gebruik gemaakt van een zevenpuntsschaal:

++	Kans op het optreden van een sterk positief effect ten opzichte van de referentiesituatie
+	Kans op het optreden van een positief effect ten opzichte van de referentiesituatie
0/+	Kans op het optreden van een klein positief effect ten opzichte van de referentiesituatie
0	Een neutraal effect ten opzichte van de referentiesituatie
0/-	Risico op het optreden van een klein negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie
-	Risico op het optreden van een negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie
--	Risico op het optreden van een sterk negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie

Tabel 1 op de volgende pagina geeft een samengevatte weergave van de effectbeoordeling van de alternatieven per aspect uit het beoordelingskader. De alternatieven zijn gescoord ten opzichte van de referentiesituatie zoals beschreven in de LOF.

De alternatievenvergelijking kan worden gebruikt om te bepalen op welke manier de doelen en ambities uit het beoordelingskader een grote(re) kans op doelbereik krijgen. Op die manier kan het VKA verrijkt worden met inzichten uit de alternatievenvergelijking.

In de samenvattende figuur voor de effectbeoordeling van de LOF was te zien voor welke aspecten het doelbereik onder druk staat. “Hoog over” kan de conclusie worden getrokken dat alternatief 3 het meest bijdraagt aan het dichterbij brengen van de doelen voor met name de milieuaspecten die onder druk staan (onder meer *natuurgebieden, biodiversiteit, bodem en ondergrond, oppervlaktewater*). Alternatief 3 kent echter ook aspecten die negatief scoren. Aandachtspunten zouden zijn *veiligheid, verdienmogelijkheden, vestigingslocaties en woningbouwlocaties*. Ten aanzien van de thema’s die in de huidige situatie lager scoren valt ook op dat alternatief 4 positief scoort op de aspecten *woningbouwlocaties* en *energienetwerk*.

Tabel 1: Samenvattende tabel effectbeoordeling alternatieven

Aspect beoordelingskader	Alternatief 1 – Agrarisch Fryslân	Alternatief 2 – Fryslân coöperatief	Alternatief 3 – Natuurlijk, groen Fryslân	Alternatief 4 – Innovatief verbonden Fryslân
Milieugezondheidsrisico's	0/-	0/-	0/+	0/-
Gezond gedrag	0/+	0	0/+	0
Overstromingen	+	0	0	+
Aardbevingen	0	0	0	0
Natuurbranden	0/+	+	+	+
Externe veiligheid	0/-	0/-	0/+	0
Verkeersveiligheid	0/-	0	-	0
Emissie & vastleggen broeikasgassen	0/+	+	+	+
Hitte & droogte	0	0/+	+	+
Wateroverlast	-	0/+	++	++
Bodem en ondergrond	0/-	0/+	++	+
Grondwater	0	0/+	+	+
Oppervlaktewater	0	+	++	+
Stilte en duisternis	+	0	+	-
Biodiversiteit	0	0/+	+	0/+
Natuurgebieden	0	0/+	++	0/+
Verbondenheid natuurgebieden	0/+	0/+	++	0/+
Landschap en cultuurhistorie	0/+	+	++	0/-
Archeologie	-	0	+	0/+
Sociale samenhang	+	++	+	0/-
Inclusiviteit	0/+	0/+	0/+	0
Woningbouw	0/-	0/+	0/-	+
Voorzieningen	0/+	+	0/+	0
Recreatie	0	+	+	+
Bereikbaarheid	0/+	+	+	0/-
Energienetwerk	0/+	0/+	0/+	+
Vestigingslocaties	0/+	0/+	0/-	+
Werkgelegenheid	+	0/+	0/+	++
Verdienmogelijkheden	0	0	0/-	+
Kennis en innovatie	0/+	0	0	++
Nationale veiligheid	0	0	0	0
Drinkwater	0	0/+	+	0/+
Grondstoffenbehoud (circulaire economie)	-	0/+	++	+
Duurzaam landgebruik	0	0	+	0/+

6. nVoorkeursalternatief

De stappen die doorlopen zijn in het proces rond de omgevingsvisie hebben geleid tot een voorkeursalternatief (VKA). De basis voor het VKA is gelegd in de Contourenschets. Hierin zijn op hoofdlijnen al de belangrijkste keuzepunten voor de nieuwe omgevingsvisie benoemd. Vervolgens zijn per keuzepunt alternatieven geformuleerd, welke voortkomen uit de toekomstscenario's uit de NRD. De alternatieven vormen de bandbreedte voor het uiteindelijke VKA en de effectbeoordeling van de alternatieven heeft geholpen bij het maken van de afwegingen bij de verschillende keuzepunten.

Voor een beschrijving van het VKA wordt verwezen naar hoofdstuk 7 van het OER. In deze managementsamenvatting wordt volstaan met de effectbeoordeling van het VKA ten opzichte van de referentiesituatie en ten opzichte van de alternatieven.

Samenvatting effectbeoordeling VKA

In figuur 4 zijn alle aspecten uit het beoordelingskader samengevat weergegeven. Dit geeft in één oogopslag een beeld van de effecten van het voorkeursalternatief (VKA) weer. Ook is de effectbeoordeling van het VKA ten opzichte van de alternatieven weergegeven.

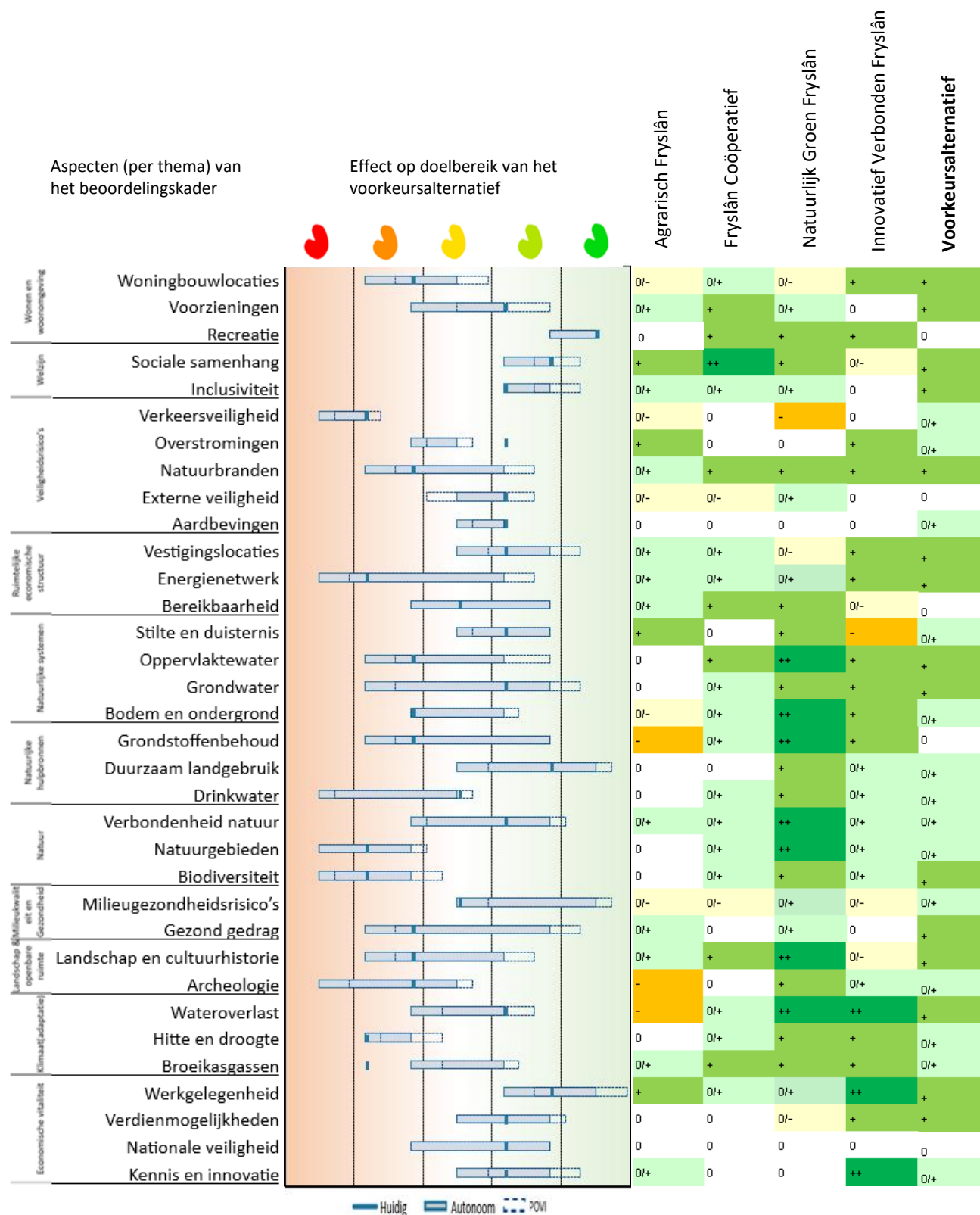
Links zijn de aspecten uit het beoordelingskader per thema geclusterd. Op al deze aspecten zijn door de provincie doelen gesteld of ambities uitgesproken. De symbolen boven – en de bijbehorende kleurschakeringen – staan voor de kans op *doelbereik*, met andere woorden de kans dat voor het betreffende aspect de doelstellingen of ambities worden gehaald. Daarbij staat rood voor “zeer laag” en donkergroen voor “zeer hoog”.

Per aspect zijn drie situaties weergegeven:

- Huidig: wat is op dit moment de stand van zaken met betrekking tot de te behalen doelen of ambities. De huidige situatie is bepaald in de Leefomgevingsfoto.
- Autonoom: wat is de verwachte trend met bijbehorende onzekerheidsmarge bij gelijkblijvend beleid. De autonome trend is eveneens bepaald in de Leefomgevingsfoto.
- POVI: wat is de verwachte trend met bijbehorende bandbreedte gebaseerd op de keuzes in de POVI (oftewel het voorkeursalternatief).

De figuur maakt duidelijk wat het effect is van de in de POVI geformuleerde keuzes op de kans om de provinciale doelstellingen en ambities voor de aspecten uit het beoordelingskader te behalen.

Rechts is de vergelijking gemaakt van de effecten van de alternatieven ten opzichte van de referentiesituatie, aangevuld met de effecten van het voorkeursalternatief. Dit is weergegeven met plussen en minnen, op dezelfde wijze als in tabel 1. Op deze manier wordt duidelijk hoe de scores van het voorkeursalternatief zich verhouden tot die van de alternatieven.

Figuur 4 - Samenvattende figuur effectbeoordeling voorkeursalternatief

Algemene indruk

Figuur 4 laat zien dat voor de meeste aspecten uit het beoordelingskader een (licht) positief effect wordt verwacht t.o.v. de referentiesituatie. Dit betekent dat het VKA in algemene zin leidt tot het vergroten van de kans op doelbereik voor de aspecten uit het beoordelingskader.

Er worden geen trendbreuken of sterke verbeteringen of verslechtingen verwacht ten opzichte van de referentiesituatie. Dit betekent wel dat aspecten die in de referentiesituatie onder druk staan weliswaar iets verbeteren, maar nog steeds is er sprake van een slechte tot matige kans op doelbereik wanneer geen extra maatregelen op programmaniveau worden getroffen. De POVI biedt het strategisch kader waarbinnen deze extra maatregelen ingevuld kunnen worden. Monitoring, evaluatie en waar nodig bijsturing / aanpassing van de POVI zijn noodzakelijk om de kans op doelbereik te vergroten. Dit past in de beleidscyclus waarin de POVI regelmatig tegen het licht wordt gehouden en zo nodig partieel wordt aangepast op basis van nieuwe inzichten.

In de figuur is tevens te zien dat voor de meeste aspecten een relatief grote onzekerheidsmarge geldt. Dit was al zo voor de referentiesituatie in de Leefomgevingsfoto. Over het algemeen blijven de onzekerheidsmarges in het VKA gelijk aan die van de referentiesituatie, dit heeft vooral te maken met het overwegend abstracte karakter van de gemaakte keuzes. Veel keuzes moeten verder uitgewerkt worden in (thematische en gebiedsgerichte) programma's voordat duidelijker wordt wat het effect op doelbereik zal zijn. Hoe concreter de keuze, hoe nauwkeuriger de kans op het behalen van de doelstellingen kan worden bepaald.

De alternatievenvergelijking onderschrijft het beeld dat het voorkeursalternatief over het algemeen een (licht) positief effect scoort ten opzichte van de referentiesituatie.

Positief effect op brede welvaart

Het hoofddoel van de nieuwe omgevingsvisie voor Fryslân is *brede welvaart en Fries geluk voor iedereen*. In de figuur is te zien dat het VKA positief scoort op de aspecten die te maken hebben met brede welvaart, zowel op effect ten opzichte van de referentiesituatie als op doelbereik. Met name de aspecten *Werkgelegenheid*, *Voorzieningen*, *Vestigingslocaties*, *Sociale samenhang*, *Inclusiviteit* scoren positief.

Anderzijds laat het VKA voor het aspect *Woningbouwlocaties* weliswaar een positief effect zien, maar de kans op doelbereik is nog steeds matig tot redelijk met bovendien een grote onzekerheidsmarge. De huidige situatie voor woningbouw, afgemeten aan de indicator *voldoende passende woningen voor alle (doelgroepen van) inwoners*, is matig. Dit heeft vooral te maken met de relatief hoge woonlasten in Fryslân en het gebrek aan passende woningen voor starters. De keuzes in het VKA leiden tot een positief effect, waardoor de doelstellingen redelijkerwijs binnen bereik kunnen komen. Zorgpunt is nog wel de verdergaande bodemdaling en daarmee gepaard gaande funderingsproblemen; voor de referentiesituatie is uitgegaan van het Veenweideprogramma voor aanpak van deze problematiek, de verwachting is dat zeker na 2050 deze aanpak niet meer volstaat om (negatieve gevolgen van) bodemdaling in het veenweidegebied afdoende tegen te gaan.

Aspecten met lage kans op doelbereik

Er blijven bij de beoordeling van het VKA aspecten over die een slechte tot matige kans op doelbereik houden. De hierbij het meest in het oog springende aspecten zijn *Verkeersveiligheid*, *Natuurgebieden*, *Biodiversiteit*, *Drinkwater* en *Archeologie*.

Voor het aspect *Verkeersveiligheid* geldt een logische maar zeer ambitieuze doelstelling: 0 verkeersdoden in 2040. Dit is de belangrijkste reden dat het aspect laag scoort op doelbereik; de kans dat dit doel behaald wordt is te allen tijde klein, hoeveel aanvullende maatregelen op programmaniveau de provincie ook zal nemen. De inzet binnen het VKA op multimodale ontsluiting, ketenmobiliteit, fietsnetwerk en OV bieden wel kansen om verkeersstromen veiliger te reguleren. Dit maakt dat het VKA een licht positief effect laat zien ten opzichte van de referentiesituatie; de POVI biedt een kader voor aanvullende maatregelen die de verkeersveiligheid ten goede komen.

De huidige staat en de referentiesituatie van *Natuurgebieden* is in de Leefomgevingsfoto negatief beoordeeld. Het VKA biedt wel kansen voor het verbeteren van (de bescherming van) Natura2000-gebieden maar deze zijn abstract en moeten verder geconcretiseerd worden. Het behalen van de NNN-doelstellingen voor 2027 blijven in dit VKA buiten bereik, tenzij aanvullende maatregelen worden getroffen die op programmaniveau in het kader van deze POVI verder kunnen worden ingevuld.

In het verlengde daarvan blijven ook de doelstellingen voor *Biodiversiteit* buiten bereik met de keuzes die in het VKA worden gemaakt. Er liggen kansen voor verbetering, maar om te voldoen aan de doelen die in de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn gesteld is veel meer inspanning en oppervlakte aan beschermde natuur nodig. Deze extra inspanning kan binnen het kader van deze POVI zijn beslag krijgen in een programma Natuur. Het VKA laat wel een lichte verbetering ten opzichte van de referentiesituatie zien. Dit komt voort uit het onderscheiden van meervoudige opgaven binnen de Landbouwhoofdstructuur én het inzetten op extra waterberging en groenblauwe dooradering. De kansen zullen echter wel geconcretiseerd moeten worden in de gebieden willen ze echt tot verbetering leiden; dit leidt tot een grote onzekerheidsmarge.

Voor *Drinkwater* geldt dat in het VKA wordt ingezet op verbetering van de kwaliteit en kwantiteit. Hoewel het voorkeursalternatief inzet op structurele maatregelen gericht op vasthouden, berging, reservering en bescherming van grondwater in de aanvullende strategische voorraden, blijft het onzeker of dit voldoende is om in de toekomst voldoende schoon drinkwater te houden. Verwacht wordt dat de vraag naar drinkwater tot 2050 met zo'n 20% zal stijgen. Daarnaast is sprake van toenemende verzilting en vergrijzing van grondwater. Specifiek zijn de Waddeneilanden kwetsbaar, hoewel in het VKA wel wordt ingezet op het in stand houden van de zoetwaterlenzen aldaar. Al met al biedt het VKA nog steeds een beperkte tot matige kans op het halen van de doelstellingen voor drinkwater.

Het feit dat het aspect *Archeologie* laag scoort op doelbereik heeft vooral te maken met het risico van veenafbraak en de daarmee gepaard gaande verliezen van archeologische bodemschatten. Met het in stand houden van het Veenweideprogramma verandert er weinig ten opzichte van de referentiesituatie.

7. Passende beoordeling

De omgevingsvisie van Fryslân bevat nieuwe richtinggevende keuzes, waarvan het niet op voorhand is uit te sluiten dat deze afzonderlijk of in samenhang kunnen leiden tot significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden en de VRL-HRL-doelen waarvoor deze Natura 2000-gebieden zijn aangewezen c.q. instandhoudingsdoelen hebben. Daarom dient op grond van de Omgevingswet (Natura 2000-gebiedsbescherming) een passende beoordeling van het plan te worden opgesteld. De passende beoordeling is de wettelijke plantoets die hoort bij een dergelijk plan.

De POVI onderkent de opgaven ten aanzien van Natura 2000-gebieden. Dit betreft het belang van optimale abiotische condities (in de vorm van herstel van het hydrologisch systeem, terugdringen van stikstofemissies en andere schadelijke stoffen zoals bijvoorbeeld bestrijdingsmiddelen), het belang van bescherming van natuurgebieden en het belang van het instellen van overgangszones rond Natura 2000-gebieden. Deze opgaven zijn ook recent weer in beeld gebracht in de natuurdoelanalyses van de Natura 2000 gebieden. De urgentie voor het aanpakken van deze opgaven volgt ook uit de adviezen van de Ecologische Autoriteit. De POVI geeft ook richting aan de aanpak voor die opgaven. Tegelijkertijd is de POVI terughoudend in het maken van duidelijke keuzes om deze opgaven ten aanzien van Natura 2000-gebieden aan te pakken. Dit werkt op twee sporen. Enerzijds zijn maatregelen ten aanzien van Natura 2000-gebieden op een hoog schaalniveau ingesteld. Daarmee wordt het risico gelopen dat maatregelen verzanden in het vervolgproces. Anderzijds zet de POVI in op activiteiten die een hogere milieudruk met zich mee kunnen brengen. Landbouw, industrie, verkeer, woningbouw en energie-opwek kunnen ook risico's met zich meebrengen als het gaat om de impact op Natura 2000-gebieden.

Aan beide typen risico's, zowel de concretiseringsbehoefte als beleid op andere sporen, is aandacht besteed in de passende beoordeling. Wanneer de aanbevelingen uit deze passende beoordeling niet worden opgevolgd, dan bestaat het risico dat de uitvoering van het beleid significant negatieve effecten veroorzaakt, omdat de milieudruk in de betreffende Natura 2000-gebieden zodanig veranderen dat de natuurlijke kenmerken niet gewaarborgd kunnen worden. Hiervoor zijn mitigerende maatregelen benoemd waarmee in de uitwerking van het beleid uit de POVI significant negatieve effecten kunnen worden voorkomen.

Door de lange looptijd (tot 2050 en mogelijk verder) en het hoge abstractieniveau van de POVI kunnen significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden als gevolg van de POVI niet met zekerheid op voorhand uitgesloten worden. Dit betekent niet dat de POVI niet vastgesteld zou kunnen worden. Het is echter op dit detailniveau 'passend' dat voor de vervolgbesluiten geen uitgebreid uitvoerbaar alternatief op locatieniveau is beschreven. Tegelijkertijd is er ook geen sprake van significant negatieve effecten of met zekerheid onuitvoerbare

ontwikkelingen. Bij de uitwerking en de realisatie van beleidskeuzes (in een uitvoeringsagenda) kunnen doorgaans mogelijkheden gevonden worden om negatieve effecten effectief te beperken of weg te nemen zodat deze uitvoerbaar zijn binnen het Natura 2000-beschermingsregime. Wel blijft de toetsing van deze maatregelen aan het additionaliteitsvereiste² een kritiek punt zolang er geen bron- en natuurmaatregelen worden uitgevoerd, al worden daar op provinciaal niveau al stappen in gezet.

8. Doorkijk naar het vervolg

8.1 Doorwerking in programma's en regels Omgevingsverordening en herijking

Sturingsfilosofie

De Omgevingsvisie beschrijft zo concreet mogelijk de provinciale opgaven en belangen, ambities en oplossingsrichtingen. Dit is uiteengezet in de vier bewegingen en de thematische uitwerkingen daarvan. De provincie kiest daarbij zoveel mogelijk voor samenwerking als manier om de doelen te realiseren. Vanuit de gedachte 'decentraal wat kan, centraal wat moet', wil de provincie meer (proces)regie nemen op bovenlokale vraagstukken, in overleg met haar samenwerkingspartners. Lokale ruimtelijke afwegingen laat de provincie over aan gemeenten. Ideeën en initiatieven 'van onderop' stimuleert de provincie vanuit een positieve houding: ja, mits. De ideeën voor een gezamenlijke werkwijze met de samenwerkingspartners werkt de provincie de komende tijd uit.

Implementatie van de omgevingsvisie

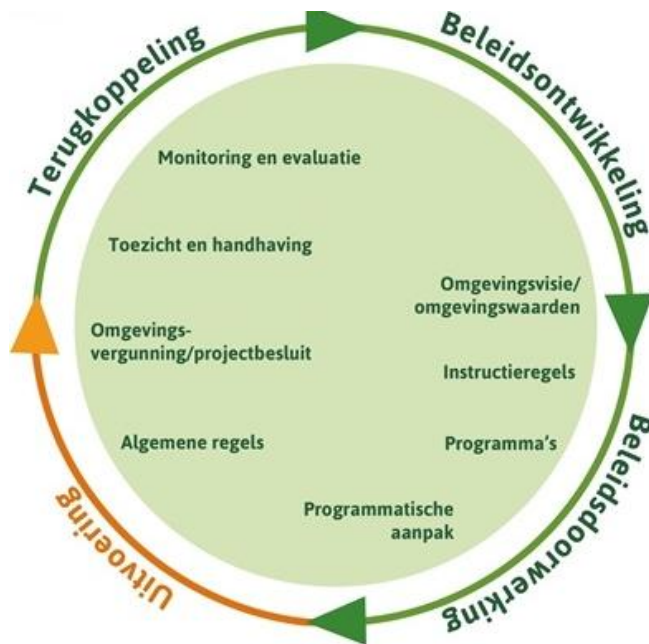
Om de omgevingsvisie uitvoerbaar en concreter te maken werkt de provincie Fryslân de hoofdlijnen van de visie als volgt verder uit:

- Door het opstellen van provinciale Omgevingsprogramma's voor bepaalde thema's of gebieden, waarin de visie wordt uitgewerkt naar operationele doelen en een pakket aan maatregelen om die doelen te bereiken;
- Door het opnemen van regels in de provinciale Omgevingsverordening die doorwerken in gemeentelijke Omgevingsplannen of rechtstreeks werken naar werken naar inwoners en bedrijven;
- Door het nemen van een provinciaal projectbesluit of omgevingsvergunning voor grote projecten;
- Door het opstellen en beoordelen van (gemeentelijke) plannen en projecten en het uitvoeren hiervan.

Herijking omgevingsvisie

Naast de beoogde evaluatie en monitoring van de visie (zie paragraaf 8.2) wil de provincie bij de start van iedere nieuwe bestuursperiode de Omgevingsvisie herijken. Deze regelmatige herijking sluit aan op de beleidscyclus van de Omgevingswet.

² Bij intern en extern salderen moet getoetst worden aan het additionaliteitsvereiste. Hiermee wordt getoetst of vrijgekomen stikstofruimte niet nodig is om verslechtering van de natuur in Natura 2000-gebieden te voorkomen.

Figuur 5 – Beleidscyclus Omgevingswet (bron: Informatie Leefomgeving)

8.2 Onzekerheden, monitoring en evaluatie

Zoals beschreven in de omgevingsvisie is de visie geen eindbeeld, maar biedt deze een perspectief voor de gewenste ontwikkeling van de Friese leefomgeving op de lange termijn; van nu, tot straks (2035), naar later (2050 en verder). Door de reikwijdte (provincie), de plantermijn (tot 2050) en het abstractieniveau van de omgevingsvisie (bewegingen, thematische uitwerkingen, oplossingsrichtingen en regionale ontwikkelingsperspectieven) is er sprake van veel onzekerheden die niet of niet volledig door de provincie Fryslân kunnen worden beheerst. Hierdoor is er een grote mate van onzekerheid over de effecten van het omgevingsbeleid en het behalen van de doelen uit de Omgevingsvisie.

Na vaststelling van de Omgevingsvisie begint dan ook de monitoring en evaluatie van de visie. De provincie evalueert geregeld, bij voorkeur jaarlijks, de omgevingsvisie. Daarnaast monitort de provincie of zij de doelen uit de visie, en de verschillende Omgevingsprogramma's, haalt. Daar waar nodig, stelt ze maatregelen bij. Op deze wijze wenst de provincie goed en resultaatgericht aan haar opgaven te werken en invulling te geven aan de beleidscyclus van de Omgevingswet (zie **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**).

Het advies is om de evaluatie en monitoring van de Omgevingsvisie zoveel mogelijk aan te sluiten bij streefwaarden en ambities/doelen per beoordelingsaspect zoals die in het beoordelingskader van het OER zijn beschreven (zie paragraaf 3.3 in het OER) en bestaande monitoringsinstrumenten van de provincie, zoals de Staat van Fryslân, hierbij te hanteren. De Staat van Fryslân is openbaar en raadpleegbaar op de provinciale website. Niet alle beoordelingsaspecten met streefwaarden en ambities/ doelen zullen even intensief gemonitord moeten worden. Monitoring is vooral zinvol waar het treffen van aanvullende maatregelen en/of het bijsturen in de Omgevingsvisie efficiënt kan zijn. Dat is het geval waar sprake is van:

1. Risico's door externe ontwikkelingen (bijvoorbeeld klimaatadaptatie en netcongestie);
2. Negatieve beoordelingen in het voorkeursalternatief (bijvoorbeeld verkeersveiligheid);
3. Streefwaarden en ambities die in gevaar zijn (bijvoorbeeld natuur en drinkwater);
4. Grote bandbreedten/onzekerheidsmarges (bijvoorbeeld natuurlijke systemen en circulaire economie).

Aanvullend kunnen (boven)lokale opgaven en concrete doelstellingen vanuit programma's aanleiding zijn de monitor verder uit te bouwen.

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1800 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensing en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al 70 jaar.

Contactgegevens

Landdrostdreef 100
1314 SK Almere
Postbus 10044
1301 AA Almere

Copyright ©

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

De informatie die in dit rapport is opgenomen is uitsluitend bestemd voor geadresseerde(n) en kan persoonlijke of vertrouwelijke informatie bevatten. Gebruik van deze informatie, door anderen dan de geadresseerde(n) en gebruik door hen die niet gerechtigd zijn van deze informatie kennis te nemen, is niet toegestaan. De informatie is uitsluitend bestemd om te worden gebruikt door de geadresseerde, voor het doel waarvoor dit rapport is vervaardigd. Indien u niet de geadresseerde bent of niet gerechtigd bent tot kennisneming, is openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden niet toegestaan, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group en wordt u verzocht de gegevens te verwijderen en direct een melding te maken bij security@anteagroup.nl. Derden, zij die niet geadresseerd zijn, kunnen geen rechten aan dit rapport ontleen, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group.

www.anteagroup.nl